

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSÓLT JENŐ.

PORZSÓLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.Megtelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegey.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajauhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Sportkedvelők Köre,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Olimpiai győzelmek.

Miniszterünknek jó indulata és élénk érdeklődése lehetővé tette, hogy a londoni versenyre az állam támogatásával hatalmas csapatban mehettek ki versenyzőink. Az áldozatkészség nem volt hiábavaló, mert a kiküldöttek mind szép eredményt értek el és a magyar névnek becsületet szereztek; vivóink és birkózóink pedig az összes nemzetek versenyzői közt a legjobbaknak bizonyultak. — A magyar zászló hirdette a nagy nemzetek fiai előtt, hogy a kis és hozzájuk képest néptelen országban van testi erő és ügyesség, van lelki erély és kitartás. — A dicsőség, melyet ifjaink ott kinyertek, oly nagy, hogy azt a mi közönségünk méltányolni sem tudja. Ez az, miért panaszkodnunk kell.

A mi fiatal és életerős sportunk fejlődése, csakis az ifjuság munkájának az eredménye. A jó irányba terelt középiskolai testi nevelés fejlesztette ki az ifjakban a versenyzési kedvet és alkotta a sok sportegyletet. Más országokban az egyleteket nem csak a csaknem gyermek ifjak tartják fenn filléreikkel, hanem az idős régi tagok. Nálunk a sportokkal való foglalkozást a tekintélyes állású férfiak gyermekesnek tartják; az ott működő öregebb tagok is csak úgy maradnak az egyletnél, ha

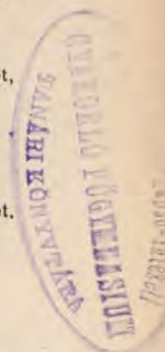
diszes állást tölthetnek be; ha nevük az újságba kerül, mint sportmecenásoké.

Az olimpiai versenyekről hazajött ifjak beszélnek, hogy csaknem minden nemzet kiküldöttjeivel együtt jöttek a sportokért rajongó jóindúak százai, kik erkölcsi és anyagi utómódon segítették őket a diadalra. Nálunk meg, ha Apponyi Albertben nincs érzék az ily ügyek fontossága iránt, ugy a társadalom közönyösége mellett ifjaink hon maradnak és elcsüggedni volna a nemzetünkre nagyon is ráférő dicsőségtől.

Az idej olimpiai versenyekben, nagyon jól tudjuk, versenyzőink sok kiszámíthatatlan véletlen folytán több megérdemelt győzelemtől elestek; így az úszásban, evezésben, futásban is győzhettünk volna, ha versenyzőink több időt tölthetnek a szokatlan éghajlat alatt. Ugyde erre nem volt elég pénz.

Azt óhajtának legjobb erőink, hogy nálunk rendeznék a versenyeket, hol biztosan több győzelmet aratnának. Ezen óhajnak mi is a leglelkesebb pártolói volnánk, ha a társadalomunk az ily olimpiai versenyhez méltónak bizonyulna. De nálunk mindenki mindent az államtól vár és sem áldozatkészségben, sem szakértelemben a mi közönségünk még nem elég erős ily próbálkozásra.

Az olimpiai versenyekhez méltó néző kö-

zönségünk sincs még; az összes sportok közül egyedül a labdarugás tudott magának fizető nagy közönséget teremteni, a többi verseny közönsége jóformán az ifjúságból kerül ki. Az igaz, hogy nálunk oly sok az egyesület és oly szaporák a versenyek, hogy azokhoz nem volna soha sem elég közönség. Mert míg más országban pl. két-három egyesület van ezer meg ezer taggal, addig nálunk ezer egyesület van alig száz-száz taggal.

Mind e bajok azonban elmúlnak idővel s csak ifjúságunk testi nevelése emelkedjék, a sportok is fejlődni fognak s idővel közönségünk is lesz a versenyekhez. Az olimpiai győztesek diadala is erősíti közönségünk szemében a sportok jelentőségét; köszönet és dicsőség érte ifjainknak.

L. M.

A svéd tornarendszer ismertetése.

A mai életpályák tulnyomó részét mindenütt a világon jellemzi a zárt levegőben való ülve munkálkodás. Az összes hivatalnoki, kereskedői, gyári, iparos stb. pályák ezen életmódhoz vannak kötve. A női életpályák tulnyomó része is szobai munkát igényel. Gyermekéveink legnagyobb részét szintén ülve éljük át a különféle iskolákban. Szóval: bármerre tekintünk, mindenütt szobában lévő, ülve munkálkodó emberekkel találkozunk. Ezen sok ülés annyira sajátjává vált a mai embernek, hogy még szabad óráját is ülve tölti el, a hivatalos helyiségekből a kávéházak, vendéglők, színházak stb. kerülnek sorra. Tehát még szórakozni is ülve szoktunk.

E sok zárt levegőjű helyiségben való ülő foglalkozás káros hatását mindannyian érezzük. A sok tüdőbajban szenvedő, beesett mellű, görbe hátú és ferde gerinczű ember mind ennek az áldozata.

A művelt világban mindenütt igyekeznek e veszedelmes és káros állapotokon segíteni s a javulást kivétel nélkül mindenütt a helyes módon üzött testgyakorlástól várják. A leghiresebb orvosok egybehangzó véleménye ez: sokat kell mozogni a friss, szabad levegőn, de nem a város porral és füsttel telített utcáin, hanem az országúton, vagy a hegyek között; sokat kell uszni, de nem egy fürdőkádban ülve, hanem uszodában, hol mozogni, uszni is kell, végül testgyakorlatokat is kell végezni, minden nap, jó és rossz időben egyaránt, nem pedig csak alkalomszerűen, ugy néha-néha.

Tehát újabban mindenfelé széles tért hódít magának az elhanyagolt testi nevelés. Nevetséges azonban az a felfogás, amelylyel a legtöbb nemzet

saját, meglévő testnevelési rendszerét ócsárolja s ennek rovására írja fel a sok beteg tüdőt, görbe hátat és ferde gerinczet. Mindenütt — a jelenlegi időben kitűnően reklamirozott, a boncztan, élettan és egészségtan köntösével tulcsinosan felöltöztetett — svéd tornától várják a javulást.

Az általános felfogás ez: a svéd tornarendszert, úgy amint van, minden — a mi viszonyainknak való — átalakítás nélkül átvenni, vagy a nekünk megfelelő részével meglévő jó rendszerünket tökéletesíteni.

Mivel e rendszer már nálunk is kezd tért hódítani magának, szükségesnek tartom — szerény tehetőségemhez mérten — ismertetni. Londonban alkalmam volt a svéd tornát s általában az északi népek tornaszatát tanulmányozni s néhány jelesebb szakemberükkel értekezni. Tehát oly módon fogom e rendszert ismertetni, mely a valóságnak minden tekintetben megfelel.

A svéd tornaszat megalapítója Ling Péter Henrik (sz Smaland 1776). Theológiát végzett, majd a vívást tanulta. Később Kopenhágába ment, hol Nashtegáll tornaiskoláját tanulmányozta s végül egy Németországban folytatott tanulmányut befejezte után hazájába visszatért. Eleinte Lundban tartózkodott, hol nyelveket, majd anatómiát és fiziológiát tanult.

Tanulmányait befejezván, megalkotta a saját nevét viselő tornarendszert. Az 1813. évben a Karlsbergi Katonai Akadémia vivómesterévé, majd 1814-ben a Stockholmi Központi Testnevelésügyi Intézet vezetőjévé nevezték ki, hol élete végéig (1839) működött. Kitűnő munkásságát a kormány tanári czimmal és érdemrenddel jutalmazta. Az orvosi tudomány igen sokat köszönhet neki, amennyiben ő volt megalapítója a testgyógyászati (orthopedia) tornaszatnak, mely a görbe hátak és elferdült gerincoszlopok gyógyítására, egyenesítésére igen alkalmas.

A svéd tornázás célja: egészséges, életerős, akarni tudó és bíró, harmonikusan képzett, szép testű emberek (nők és férfiak) nevelése. Főfeladata: nem az egyes tornászok kiváló erőssé és tökéletes ügyességű emberekké való kiképzése, hanem az összesek erősítése, testi derékségre való nevelése.

Ez okból a mozgási formák igen egyszerűek. Észszerűen vannak összeállítva. Az emberi testre való hatásuk szerint vannak csoportosítva. Csak oly gyakorlatokat végeznek, melyek könnyen végrehajthatók. Tornaszereik is igen egyszerűek. Ling szerint a legelőnyösebb szer maga az emberi test.

Az összes svédgyakorlatok végzésénél a legnagyobb figyelem első sorban a nyugodt, szabad és mély légzésre lesz fordítva. Ezen okból igen nagy súlyt fektetnek a mellkas tökéletes kifejlesztésére.

Fontos szerepet játszik a gerincoszlop sokirányú mozgatása, erősítése és a has és medence körüli izmok gyakorlása. Mivel ezen gyakorlatokat mindenkor erős

be- és kilélegzéssel végzik, a tüdőbe áramló levegő nemcsak a tüdőt, hanem a vért is előnyösen javítja.

Egy tökéletesen összeállított napi gyakorlatsorozatot a következő mozgásokból áll: egy sorozat szabadgyakorlat egy rendgyakorlattal a fej, kar, láb és törzs erősítésére; egy gyakorlat a mellkas emelésére, tágitására, egy függési gyakorlat, egyensúlyzó gyakorlatok; mozgások a váll, nyak és hát erősítésére; mozgások a has izmainak erősítésére; járási és futási gyakorlatok; törzshajlító gyakorlatok (oldalt balra és jobbra); lábgyakorlatok, függési gyakorlatok, ugrási gyakorlatok, játék; láb- és törzsgyakorlatok (a könnyebbekből); légzési gyakorlatok. (Lásd L. M. Törn-greu, C. H. Liedbeck és V. Balck munkáit.)

Mint láthatjuk, egy ily napi gyakorlat-csoportozatot az összes mozgási nemeket felöleli s a testet minden oldaluan, jótékonyan foglalkoztatja.

Szertornázás alkalmával a következő tornaszereket használják: kilelhető és alábocsátható szimpla és kettős lebegő gerendát (Querbaum), a létrafalat (Lat-tenwand), a psdot (Bank), a függőrácsot (Schling-leiter), a függélyes és rézsutos mászókőtelelet, a függélyes mászórudat, a tornalovat, bakot és ugrószekrényt.

Szorgalmasan gyakorolják a sportok néhány ágát is: az uszást, korcsolázást, lábszánkázást stb.

A nők részére külön tornarendszerük nincs. A nők ugyanazon gyakorlatokat végzik, melyeket a férfiak gyakorolnak. A különbség az, hogy a nők a főleg szelidebb, kevésbé erőltető mozgásokat gyakorolják és a kivétel is gyugodtabban történik, mint a férfiaknál.

A testgyakorlás az összes iskolákban kötelező. Mindenkinél kell tornázni. A testi foglalkozásban szenvedők könnyebb mozgásokkal, külön órákban oktatják. Minden nap van tornaóra. Az iskolák jól fel vannak szerelve tornacsarnokokkal, melyeknek normális méretei: 30 méter hosszú, 12 méter széles és 10 méter magasság.

A felnőttek tornázása — az egyleti élet — igen alacsony fokon áll. Leginkább a téli sportokat kedvelik.

Svédországban (1906) csak 35 tornaegylet volt 3000 taggal. Ma sincs több. Az összes tornaegyletek tagjai a „Svenska Gymnastik-förbuedes“-nek, az ottani tornaszövetségnek. Az egyletekben a Ling-féle tornázást gyakorolják. Néhány egyesület modernebb vezetősége bevitte a németek tornarendszeréből a nyújtót és korlátot, továbbá a játékok és sportokból a rugólabdajátékot, a gerelydobást és a versenyfutást. Ezen egyleteknek — Stockholms Gymnastik-föreining, Upsala Gymnastik-föreining, Göteborgs Gymnastik-sähskap, Stockholms Gymnastik-och Fäktklubb. stb. — köszönheti ugy a svéd gimnasztika, mint a bevitt atletika a jelenlegi egyleti élet fellendülését.

Valódi értékkel — egészséges embereket testi

nevelését értve — csak a svéd szabadgyakorlatok bírnak, melyek egyedül is alkalmasak arra, hogy az emberi testet erőssé, ügyessé és széppé neveljék.

Dr. Rühl Hugó egyetemi tanár így ír róluk. A svéd torna szabadgyakorlatai egyszerűek és könnyen érthetők, egyidőben sokan végezhetik, semmiféle kézi-szereket sem igényelnek, bárhol haszonnal gyakorolhatók (otthon, tornateremben, udvaron, mezőn stb.), a tornászokat figyelemre és rendre szoktatják, azt nem erőltetik, a mozgások észszerűen változatosak, a testet mozgásaiban könnyeddé teszik, a testnek igen szép tartást biztosítanak.

A londoni olimpiadon megtartott mintacsapatversenyben az első díjat a svédek mintacsapata nyerte meg tisztán a szabadgyakorlatokkal. E versenyben szertornázást — legalább a svéd szereken — nem végeztek, csupán a németektől átvett lovon végeztek néhány átugrást.

Amilyen értékes a szabadgyakorlatuk; ép oly unalmas a szertornázásuk — persze egészséges emberek testi nevelése szempontjából. Csak akkor derül fel a svéd tornász arcza, mikor lovon és bakon tornázhat. De hallgassuk meg erre vonatkozólag is néhány elsőrangú külföldi szakember véleményét.

Cuperus a Belga Tornaszövetség — és az Európai Tornaszövetség elnöke azt mondja, hogy a svéd torna hasznavehetetlen, a gyermek [avagy ifju] nem tornász, hanem patiens.

Demény francia tudós felemlíti, hogy a svéd gimnasztika igen előnyös testegyenészeti (orthopediai) szempontból; de nem iskolába, hanem a kórházba való.

Heikee svéd és Langenbeck német egyetemi orvostanárok véleménye szerint a svéd tornarendszer az ifjak testi erejének képzésére nem ajánlatos. Gyenge gyermekek részére tuleröltető, erősebb egyének részére kedélynélküli és kevésbé erősítő.

Igaz bár, hogy e külföldi elsőrendű szakemberek véleménye kissé tulzott, áll azonban az, hogy a svéd szertornázás igen unalmas. Egy dolgot végez minden svéd a bölesőtől a koporsóig. Ugyanazt a gyakorlatot, melyet az ifju, a felnőtt végez, végzi az öreg és a női nem is. Ez pedig öreg svéd hiba. Mindamellet fiatal, gyenge csontú gyermek, leány és idősebb férfiak testi nevelése szempontjából igen ajánlatosnak és hasznosnak mondhatom e rendszert.

A svéd tornarendszer hazájában alig terjeszkedik. A nép — bár ifju korában végzi, nem kedveli azt. Lehet, hogy a rendszer egyhangúsága, unalmasága a főoka ennek.

A svéd tornázásnak célja azonos a német tornarendszer ezéljával. Mindkét rendszer erős, egészséges, munkabíró és a katonai szolgálatra alkalmas népet óhajt nevelni.

Svédországban 3000, Németországban 1.098,000

tornász van. Tehát a német gimnasztika felnőttek körében nagyobb rokonszenvenek örvend.

Dr. Götz Ferdinánd a Német tornaszövetség elnöke a múlt hónapban megtartott frankfurti nemzetközi tornaünnepélyen, büszkén hangoztatta a nép és Oszkár kir. hercege előtt, hogy a német Tornaszövetség az 1907. évben 32.000 katonát adott a hadseregnek. Ez mindennél szebben beszél.

Nálunk, a német tornarendszert tanítják. Nagyobb, kiválóbb eredményt alig értünk el vele. Ennek azonban nem a német tornarendszer és nem a magyar tornatanárság az oka. Az oka a magyar állam szegénységében rejlik. Koldusok vagyunk. Ha körülnézünk hazánkban, alig találunk egy két iskolát, mely kellően fel volna szerelve a szükséges eszközökkel. Ilyen körülmények között tökéletes tanítást produkálni lehetetlen.

Hazánk testnevelésügyét szíven-lelkén viselő férfiak két nagy táborot alkotnak. Az egyik tábor a svéd gimnasztikát úgy amint van, a magyar viszonyoknak és a magyar vérmérsékletnek való minden átalakítás nélkül kívánja behozni. A másik párt a meglévő jó rendszert óhajtja a svéd rendszer megfelelő részével tökéletesíteni. Ez utóbbi párt véleménye a fontosabb, az indokoltabb.

Nekünk csak a svéd szabadgyakorlatok egy részére és legfőleg a létrafalra van szükségünk. Ezzel akarjuk a görbe és elferdült hátgerinczet egyenessé tenni. Ehez a teljes svéd gimnasztika nem szükséges. Ugy járnánk vele, mint járt az a bizonyos eszkimó kít meleg éghajlatra vittek és ott elpusztult. Néhány évig — míg újdonságszámba jönne — eltengődnék e rendszerrel s azután elpusztulna az is, meg vele együtt a jelenleg meglévő rendszer is.

Tehát nem új tornarendszerekre, hanem jól felszerelt tágas tornatermekre, udvarokra, ifjusági sporttelepekre és uszócsarnokokra van első sorban szükségünk, továbbá arra, hogy hazánk testnevelésügyét szíven-lelkén viselő két nagy tábor nemes munkálkodásában egymást kölcsönösen támogassa és megértse.

(P. H.)

A munkások sportolásáról.

Azokban a korunkat át meg átható, hatalmas mozgalmakban, melyek — bár egyelőre csak szellemi térre szorítkoznak — az egyén individualizálása mellett a tömeg felébresztésére is irányulnak, kétség kívül igen fontos szerepe van a sportoknak is.

Nem csupán azért, mert manapság már megcáfolhatatlan tényként áll a világ előtt a sportoknak test és léleknevelő hatása, de azért is, mivel semmi más nem képes az egyesekben úgy, mint a sokaságban feltámasztani és nagyranövesztetni az együttérzés és az egy cél kivívására egyesülés eszméit.

Ineen van azután, hogy már munkások is kezdik belátni ennek mérhetetlen fontosságát és egyre-másra alakulnak meg a munkás sportegyletek, melyek arra vannak hivatva, hogy a folytonos nehéz munka elviselésére erőssé tegyék tagjaik testét és a sportok mindegyikével együtt járó esztékus vagy legalább is rendes életmódhoz szoktassák őket. Egészséges életmód vidám kedv, testi és lelki harmónia érhető el a testedzés által. S ez a testi jólét, az euxia, mint a régi görögök nevezték, az, melyre oly nagyon rá van szorulva betegesen tulfinomult, sokszor roncsolt idegzetű társadalmunk minden rétege, így a munkások is.

De társadalmi szempontokból is nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk a munkások sportolásának. Az örök küzdelem, a kiengesztelhetetlen harcz, mely a rendi ellentétek a társadalomban mindmáig fennálló kasztrendszer ellen irányul, hatalmas segítőtársat lelt a sportban. A nivelálló törekvések nagy lépéssel jöttek közelebb a megvalósuláshoz akkor, mikor a mágnásfiú és a munkás a versenypályák salakján komoly és férfias küzdelemben mérik össze erejüket. A közöttük levő különbség azután tényleg az erő és ügyességnek lesz a fokmérője. A sportban nincsenek osztálykülönbségek, csak jó és gyenge athléták, vagy játékosok vannak. És a gyengéknek épen úgy meg van adva a lehetőség felülmulni erősebb társaikat, mint a jóknak az, hogy szorgalmas tréning által elérhessék a tökéletességnek azt a fokát, mely képességeinek megfelel és nekik megadatott. Az erősek és gyengéknek ez a társadalma csak részben az, mert egyesíti és mégis egyéni munkára készíti mindnyájukat az a cél, melynek elérését maguk elé kitűzték.

Mindamellett a munkások sportolásának, ép úgy, mint az egész sportnak akadtak ellenlábasai is. Doktrinéz emberek, kiknek ha van is a reális életről fogalmuk az téves vagy elmaradott. Ezek még mindig az eltorzult szellem fensőbbiségét hirdelve, azt állították, hogy a munkásságnak, mely ugyanis testi erejével s veritékes munkájával szerzi meg mindennapi kenyerét, szükségtelen, sőt fölösleges izmait még külön, pozitív anyagi hasznot nem hajtó munkával elernyesztetni. S mivel végeredményben minden munka idegenergia fogyasztás, nem kell a munkást még attól a parányi erőfölőségétől is megfosztani, mely napi dolgai elvégzése után benne megmarad.

Ezen elméletnek helytelensége mindenki előtt tüstént nyilvánvaló; mivel azonban igen sokszor hallani a nagyközönség minden körében, fontolóra kell vennünk.

Köztudatban van már, hogy a szórakozások épen olyan szükségesek az embernek, mint akár az alvás, vagy a munka. Az a kérdés csupán, hogy szoros értelemben vett munkát végzünk-e akkor, midőn szórakozásból sportolunk, vagy nem?

Világos, hogy munkát végzünk, mert elvégre is a karizmoknak az egészen mindegy (ha ugyan szabad

igy szólunk) hogy egy pörölyt emelnek-e fel szabályos időközönként bizonyos magasságba és engednek el onnan, vagy pedig a diszkoszt vetik ki plasztikus lendülések után a körből. Maga munka tehát mind a két esetben ugyanaz, legfeljebb a hely, ahol elvégzik, tehát némi különbséget és összehasonlítva a füstös, nehéz olajszagú gyártermet a szabad ég alatti pályák éltető levegőjével, nem nehéz az utóbbi javára döntenünk.

De sokkal nagyobb, lelki motivumokban rejlő különbségeket is találunk. Mindennapi munkájába lassanként beleun a munkás, érzi annak idegzsibbasztó hatását és nemsokára érzéstelen élő gép lesz belőle. Mennyivel más az a munka, amit sport alakjában végez! Akár a változatosságot, akár a versenyzéssel járó egészséges izgalmakat nézzük, nagy különbségeket veszünk észre. Mások a „hangulati velejárók” szokták mondani és ez a két szó homlokegyenest különböző képet idéz fel bennünk. Az egyik rég letűnt világból való. A szabad porondon egy athléta áll. Karját támadóan a feje fölé emeli. Arczán önbizalom és bátorság látszik. Észre lehet venni, hogy ez az ember tudja azt, hogy erős és tud is vele élni. Szoborszerű alakján minden izomszál meglátszik. És a kido i. bojtadásoknak és bemélyedéseknek ez a ritmikus összhangzása, ez a ma szinte fel sem fogható tökéletesség nem egy ember de egy egész nemzet tulajdona volt. Mi csak egy példát a borghesei vivót hoztuk fel. De nézzük csak végig az ó görög szobrászat valamennyi fennmaradt emléken és észre kell vennünk, hogy nincs köztük egyetlen egy sem, melynek hibás, vagy gyenge teste volna.

A másik kép egy munkás alakja. Bőre a koromtól és a ki nem mosható anyagoktól kékes. A beteg, rosszul ápolt bőr, hiányos, vagy görcsösen merev izmokat takar. A harmónia hiánya jellemzi a ma embert és teszi majdnem visszariasztóvá kimerült testét.

Ezért rendkívül fontos a munkások sportolása és kell örömmel fogadnunk minden sportmozgalmat, mely visszatérést jelent a természethez és egy lépést az annyira sóvárgott testi tökéletességhez.

És a következmények fenyvesen igazolják állításainkat. Sportegyleteink, hol munkások is vannak, mindenképpen felt udják venni a versenyt azokkal, hol a tagok nagy része szellemi munkás, sőt egyes sportágakban már felül is mulják őket. És ez érthető is. Korunk a munka kora. A munkásság érvényesül a művészetben, inspirálja az írókat, nekik kell diadalra jutniuk ott is, hol a testi ügyesség és erőkülönbségek dőlnek el.

Degenerált és hanyatlásnak indult napjainkban, bár különösnek látszik, de mégis úgy van, hogy mind jobban közeledünk ahoz az időponthoz, mikor a szép emberi testet újra azzal a szinte imádásig menő rajongással nézik az emberek, mint egykor a kék egű Hellasban, vagy a ragyogó, sokszínű renascimento idején.

Mindnyájan a dekadens társadalom felfrissítését, új és izmosabb generációk eljövését reméljük. És

ilyenkor új reménnyel tölt el bennünket annak a tudása, hogy már érlelődik az a nemzedék közöttünk, mely mindezek elérésére lesz hivatva és amely elő fogja végre teremteni a test és lélek arányos kifejlésének kulturáját és megalkotja vele az igazi Embert...

Braun Samu.

Iskolák. Főiskolák.

A kolozsvári magyar királyi Ferencz-József tud. egyetemi 1907/8. tanév II félévében teljesített testgyakorlati oktatás eredményei: Az egyetemi torna- és vivóteremben heti 9 órán át felváltva a kezdők (4 csapatban 45 egyén); haladók heti 9 órában (3 csapatban 35 egyén); képzett vagy versenyzők heti 15 órában (2 csapatban 23 egyén); Az A) B) C) csoportban tornázott (9 csapatban 103 egyén); heti 9 órán át működtek. Magánjellegű tanórákban (többször változás alatt állott), heti 12 órában (2 csapatban 16 egyén); a tanár urak heti 6 órájában (1 csapat 3 egyén) nyert kiképzést.

Összesen heti 60 órában tornázott és vivott 205 egyén. A kard-, tör- és ökölvívásban, a katonai rend, tornászati rend, szabad és fűzér gyakorlatokban, szertornázásban és a birkózás különböző nemeiben iskolaszerű oktatás adatott és pedig a kardvívásban heti 27 órában a Keresztessy magyar rendszer, az olasz magas iskolában a Radaelli, Girolamo- és Masiellosch; a vívtörvívásban heti 18 órában felváltva a francia — és olasz — (Lyoni- és Pádúai iskola); az ökölvívás pedig angol és hollandi rendszerben (Oxfordi és Leawardeni iskola) heti 3 órán át gyakoroltatott. A vivóteremben összesen bele számítva az egyetemi tanár urak heti 6 óráját is, hetenkint 54 vivó óra tartatott. A tornateremben A) B) C) csoportok 3 csapatban 45 egyén, rendszeresen tornázott (Spies—Eisele—Jahn rendszerben). Az előtornászok, csapat vezetőik, tornatanítói és vivómeisteri pályára készülők oktatására, a torna és vívás tanítás elméletéből, torna és vívás történetéből — rendszerintantól és vezényléstanból heti 2 óra tanítás volt, összesen hetenkint 11 torna óra tartatott. Az ün-ep- és vasárnapok, valamint az egyetemi szünnapokon gyalog- és kerékpár kirándulások, football- és nagyméta-füleslabdajátékok és turulpatékok tartattak. Összesen 11 labdajáték mérkőzés folyt le. Február és Márczius hónapokban pedig a korcsolyázás is figyelemben részesült.

Február havában 216 órán részt vett átlag 21 egyetemi hallgató, 7 egyetemen kívül álló. Márczius havában 242 órán részt vett átlag 23 egyetemi hallgató, 8 egyetemen kívül álló. Április havában 132 órán részt vett átlag 16 egyetemi hallgató, 6 egyetemen kívül álló. Május havában 205 órán részt vett átlag 21 egyetemi hallgató, 4 egyetemen kívül álló. Junius havában 112 órán részt vett átlag 15 egyetemi hallgató, 2 egyetemen kívül álló. A II. félévben összesen 907 órán részt vett átlag 192 egyetemi hallgató, 54 egyetemen kívül álló.

Legtöbb tornász volt február hó 8-án (35-en), legkevesebb pedig április hó 10-én (5-en). Legtöbb vívó volt Február hó 14-én (41-en), legkevesebb Május hó 25-én (6 n). A kolozsvári magyar kir. Ferencz József tudomány egyetem testgyakorlati óráin részt vett egyetemi hallgatóknak 12·7 erőpont, az egyetemen kívül állók 5·6 erőpont átlagos erőemelkedése volt. Április, Május és Junius hónapokban összesen 7 kirándulást rendeztünk 2 kerékpáron 5 gyalog. A társas gyalog kirándulások és a turistika (hegymászás) és a mezei futó versenyek e félévben hanyatlásnak indultak. Az előre megállapított tervszerinti gyalog kirándulásban részt vett 49 átlag. 13 egy-egy kirándulásban. Megtettek összesen 1211 km. utat, átlag óránként 5·9 kilométert, egy-egy kiránduló. Az egyetemi hallgatók a kerékpározás terén is buzgólkodtak. Kedvező időjárás alkalmával 25—120 km. kerékpáros kirándulásokra hetenként többször is kivonultak. Az előre tervezett kerékpár kirándulásokon 1395 km. utat tettek meg, átlag óránként 18·2 km. sebességgel. A kezdő kerékpárosok rendszeres oktatásban részesültek 18 egyetemi hallgató sajátította el a kerékpározást. Kiemeljük, hogy a tornaórák vezetésében: László Gyula és Varga Sándor tanárok; a vívóórák vezetésében; Schell Gyula és Voith Miklós vm. a football csapatok vezetésében: László Gyula és Telkes Béla a kerékpár kirándulások vezetésében: Veress Andor Pap Zoltán; a gyalog kirándulások vezetésében: Szabó Testvérek és Németh Ervin segédkeztek s kitüntették magukat. A torna órákat 41 a vívó órákat 63 a football játékokat több ezren a kerékpár kirándulásokat 14 a gyalog kirándulásokat 7 vendég összesen — látogatta. A „Kolozsvári magy. kir. Ferencz-József tud. egyetem testgyakorlati óráin az 1907/8. tanév II. félévében 132 egyetemi hallgató átlagos életkora 20·5 év; átlagos magassága 167·9 cm.; átlagos magassági növekedése 20·1 cm.; átlagos testsúlygyarapodás 3·2 kgr.; átlagos mellbőség nagyobbodás 2·5 cm.; átlagos tüdőtérfogat fejlődés 91·2 köb cm.; átlagos jobbkez csukló vastagodás 12 mm.; átlagos balkéz csukló vastagodás 1·5 mm. volt. Az átlagos testgyakorlatok a következők: A kar feszítőizmának erőegysége a félév elején legkisebb 4·9, legnagyobb 34·3, az átlagos 19·6; a félév végén legkisebb 8·5, legnagyobb 36·2, átlagos 22·3. A kar hajlítózámainak erőegysége a félév elején legkisebb 9·6, legnagyobb 50·8, átlagos 30·2; a félév végén legkisebb 9·8, legnagyobb 51·3, átlagos 30·6. A lábizmainak erőegysége a félév elején legkisebb 18·5, legnagyobb 57·6, átlagos 38·5; a félév végén legkisebb 11·3, legnagyobb 59·7, átlagos 35·5. A testi erőpontok összege a félév elején legkisebb 11·3, legnagyobb 120·6, átlagos 60·95; a félév végén legkisebb 29·3, legnagyobb 130·3, átlagos 79·8. Évi átlagos gyarapodás 12·7. Nem csupán a mellkas terjedelmét, s annak testnagyságához való viszonyát, a testsúlyt és az izom erőt, kell megállapítani, hanem a test tagjainak szimétriáját és harmóniáját, továbbá a

tápláltság, valamint a csontváz arányát a puhaszövetekhez, az izom rostok, és zsírrétegek kifejlődését is figyelembe kell venni a testalkat meghatározásánál. A „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club“ tagjai heti 12 órában rendszeresen tornáztak és vívtak az egyetemi torna-vívóteremben, átlag 18-an egy-egy tanórán. Több házi viadalt rendeztek és február havában kiváló eredményvel országos jellegű vívóversenyt vívóakadémiával kapcsolatban. Az 1908. évi Olimpiádon három jelentékeny győzelmet arattak a magyar kiküldöttek. A birkozásban és a kardvívásban elért sikereink mellett, a magyar színek képviselői közel járt ahhoz, hogy az uszásban, a magasugrásban és az evezésben is jelentő győzelmeket arassanak; akkor méltán büszkélkedhetünk azzal, hogy a magyar versenyzők kiküldetését és szereplését a legnagyobb sireker koronázta. A londoni olimpiai világbajnoksági magasugrásban 1908. évi július 21-én Somody István Dr. Magyarország többszörös bajnoka, a K. E. A. C. kiváló tagja 188 cm. magasugrással H. F. Portes (Amerika) ellen jó második lett. Kelt Kolozsvárott, 1908. év, Julius hó 31-én.

Labdarugás.

Magyar Testgyakorlók Köre I. — „33“-as Football Club I. 3 : 2. F. hó 13-án a lágymányosi pályán játszott a fenti két egyesület barátságos mérkőzést, melyet erős küzdelem után az MTK nyert meg egy gólkülönbséggel, mely egy tizenegyes büntető rúgásból esett. Mindkét csapat két-két tartalékkal állott ki és a mérkőzés, bár mindvégig erős iramu és élvezetes volt, még erősen elárulta a csapatok készületlenségét.

Az MTK az idén úgy látszik lassan fog formába jönni; a játékosok munkáján meglátszik ugyan már a szorgalmas training, de a csapat munkája még nehézkes, lassu és akciói sokszor igen kezdetlegesek. Egyébként már most megállapítható, hogy a csapat fősúlyjasmét a lapos passz- és összjátékra fekteti és e tekintetben már kiválót nyújtott. Lengyengébb része valószínűleg ismét a csatársor lesz. Legszebben és hasznosabban a fedezetsor játszott.

A „33“-asok csapatán még meglátszott a training csaknem teljes hiánya és játéku határozatlan és kapkodó volt. Igen szépen játszott a védelem, mely az MTK legtöbb támadását könnyen leszerelte. A csapat többi részében túlnyomó volt még az egyéni játék. Egészben véve azonban látni lehetett, hogy játéku igen fejlődésképes és valószínű, hogy el fogják ismét érni múlt évi jó formájukat.

A mérkőzés mindvégig fair és változatos lefolyású volt. Az első félidőben az MTK a nehezen játékba jövő „33“-asok ellen nagy fölényben volt és félidő végéig két gólt rúg. A második félidőben a játék igen változatosan folyik és a „33“-asok sokszor ötleletesen támadnak és két gólt érnek el. Az MTK egy

tizenegyesből kifolyólag éri el ezen félidőben egyetlen és döntő goalját.

Biró Benedek Aladár (MAFC) volt, ki a mérkőzést rendkívül ügyesen és korrektul vezette.

Magyar Athletikai Club — Postás 2 : 0. A Postásokkal tartott barátságos jellegű mérkőzés keretében mutatkozott be a Magyar Athletikai Club csapata vasárnap a Margitszigeten. Mindkét csapat szép játékot produkált. A Postások védelme elsőrangúnak ígérkezik: Csüdöt, Fekete, Virág, Koltay és Baresay, ha csak valamire való kapus áll a hátuk mögött, rövid időn belül oly védelmet fognak alkotni, amelyet nagyon nehéz lesz áttörni. A csatársor hű maradt a tradíciókhoz: goalképtelen és rossz. A Magyar Athletikai Club csapatában mindenekelőtt a sugár természetű játékosok hiánya tünt fel: Borbás, Vángel, Krempels, Feketeházy, Medgyessy, Sípos, Oláh és Makó helyén oly apró természetű ifju óriások szerepeltek, hogy a csapat, az első pillantásra kabaretszerűnek látszott. De ez csak néhány perczig tartott. Szép és nyugodt összjátékuk csakhamar veszélyes helyzeteket teremtett a Postás-kapu előtt s Terraynak két lövése védhetlennek bizonyult. Több goal az egész match folyamán sem esett s így a mérkőzést a mindvégig fölényben lévő MAC csapat 2 : 0 arányban nyerte meg.

Délelőtt a Postások szép reményekre jogosító II-ik csapata 0 : 0 arányban eldöntetlen eredménnyel végzett a MAC II-dik csapatával.

Nemzeti Sport Club — Budapesti Athlétikai Klub 1 : 0. Az amerikai-uti pályán folyt le a barátságos mérkőzés, mely a II-od osztályu NSC-nak az őszi szezonban immár második győzelmét hozta meg I-ső osztályu csapat fölött. Az erős szél károsan befolyásolta a játékot, ami főleg az összjáték és a kombinációk rovására történt. A mérkőző felek teljesen egyenrangúak voltak s a NSC-nak csak nagyobb közdőképessége szerezte meg a győzelmet. A BAK csapata Oldal nélkül állott ki, míg a NSC Faragót és Skrabákat nélkülözte. BAK-nak főleg védelme végzett jó, de sokszor e.őszakos munkát, csatársora azonban ez idő szerint még nincsen formában, legjobb és legfairébb embereik Rudas és Gállos voltak, míg a NSC-ban Palócz, Rejtő, Lassy és Rometh önfeláldozó játéka vezetett, Hlavay pedig folytonos faultjai miatt teljesen hasznavehetetlen volt.

Első félidőben NSC kapja a széllel kedvezőbb oldalt s habár nagyobbbrészt offenziában van is, a BAK kirohanásai a küzdelmet élénk és változatosá teszik. Félidő: 0 : 0. Helycsere után BAK a szél által is támogatva erősen támadja ellenfele kapuját, főleg midőn Palócz (NSC) a második félidő 9-ik percében megsérül és a pályát elhagyni kénytelen. A tíz emberrel játszó NSC fokozott erővel dolgozik és sikerrel áll ellent BAK vehemens támadásainak, sőt a mérkőzés utolsó negyed órájában döntő fölénybe kerül, Rometh ismételt szép támadásai kornert s ebből

Stobbe II. révén a győzelmet jelentő goalt hozzák meg a NSC-nak a 34-ik perczen Majd a 41. perczen Grünwald közvetlen a BAK-kapu előtt Romethot durván elgáncsolja, a megítelt 11 méteres büntetőrugást azonban Tóth, a BAK kapus kezeibe lövi. Biró: Bärkány Erich (MAFC).

Fővárosi Torna Club — Ferenczvarosi Torna Club 2 : 1. A math folyamán a FTC volt a jobb. a Föv. TC a szerencsésebb.

A mérkőzést Fehéry (BTC) vezette. Mindjárt a mérkőzés elején hatalmas hátszélől támogatva Föv. TC két goalt ér el, míg a FTC csak egy goalt lő.

A második félidőben a szél kissé alább hágy és a FTC óriási erőfeszítéssel dolgozik, de hiába, mert az eredményen változtatni nem tud.

Budapesti Torna Club — Törekvés 1 : 0. A BTC athletikai versenye után mérkőzött a fenti két csapat, de az idő rövidege miatt csak 44 perczig játszhattak.

Biró Puskás István (Typ. SC) volt.

Typographia Sport Club — Ujpesti Torna Egylet 2 : 1. A Typographiára nézve kitünő eredmény.

Biró Hajós József (FTC).

Szabadkai Sport Egylet — Szerbia válogatott csapatai. (10 : 3).

A Szabadkai Sport Egylet I. csapata rándult le Belgrádba pénteken folyó hó 1-én, hogy felvegye a küzdelmet Szerbia representatív csapatával. Az eredmény a magyarok óriási fölényéről tesz tanuságot. Az első félidőben a szerbek elég jól tartották magukat, amennyiben a magyarok 4 goalja ellenében három goalt jutattak a magyar kapuba. A második félidőben a magyarok diktálta erős iram következtében visszaestek, mert az egész félidőn át az ő kapujuk előtt folyt a játék. A magyaroknak sikerült is még 6 goalt a mérkőzésen jelenlévő magyar kolónia tomboló lelkesedése között a szerbek kapujába rugni. A magyarok közül Kuluncsics balszélső és Horvácky tünnek ki jó játékkal, A mérkőzésen körülbelül 1500-an voltak jelen.

Torna, athletika, vivás.

Az Eperjesi Torna és Vivó Egylet e hó 13-án vasárnap rendezte országos athletikai viadalát a követ-eredménnyel: 100 m. síkfutás: 1. Szobota István (KAC) 11.2 mp., 2. Galmauf István (ETVE), 3. Antal Pál (ETVE). Diszkoszvetés: 1. Antal Pál (ETVE) 39 m. 78 cm., 2. Gonda István (ETVE), 3. Korányi Imre (KAC). Magasugrás: 1. Báró Wardener István (MTK) 165 cm. Súlydobás: 1. Antal Pál (ETVE) 11 m. 70 cm. 800 m. síkfutás: 1. Burger Jenő (ETVE) 2.29 mp. Gerelyvetés: 1. Paulin János (III. k. TVE) 46 m. 3. cm Távolugrás: 1. Szobota István (KAC) 6 m. 8 cm. Fülelabdadobás és hajtás: 1. Dobó Károly (ETVE) 78 m. 28 cm. 1500 m. stafetafutás: 1. Kassai AC, 2. Eperjesi TVE. Fülelabdamérkőzés ETVE 8:0 arányban győz a III. k. TVE ellen.

A Magyar Nép Művészete

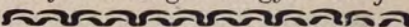
szakértők és művészek
közreműködésével írta

MALONYAY DEZSŐ.

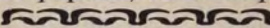

ÖT KÖTETBEN, TÖBB SZÁZ
POMPÁS SZINNYOMATÚ
TÁBLÁVAL ÉS MŰMELLÉK
LETTEL; EZREKET MEGHA-
LADÓ A SZÖVEG KÖZE
ccc NYOMOTT KÉPPÉL. ccc

KIADJA:
A
FRANKLIN-TÁRSULAT
BUDAPESTEN.

A most megjelenő első kötet a kalotaszegi vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építészetét, pásztor- és iparoskészségeit, házi iparművészetét (szövés, fonás, varrás, himzés, a ag-, fa-, csont-, bőr-, fémművesség, szobrászat stb.), templomait, temetője művészetét és népies eredetű műemlékeit ismerteti.

Az ezrekre menő illusztrációk a helyszínen gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek kitűnő reprodukciói. A fej- és zárólécetek, szövegek képek, műmellékek, színes műlapok sokasága olyan változatossá teszi a munkát, hogy hozzá hasonló gazdaságú eddigelé nem jelent meg a magyar könyvpiaczon.

A II. kötet az erdélyi székelység és Torockó, a III. a duntúli magyarság, a IV. és V. pedig a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegyalja népének művészetéről fog szólni.

A munka albumszerű nagy kvartalkú kötetekben, rendkívül finom papíron, ritka szép betűkkel jelenik meg.

az öt kötetből álló fényes
« kiállítású mű ára diszes »
« « kötésben 120 korona. » »

Megrendelhető két koronás havi
« részletfizetés ellenében is. »

LAMPEL R.

könyvkereskedése.

(WODIANER E. és FIAI) részvénytársaságnál Budapest,

VI., Andrásy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó- Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club

H I V A T A L O S K Ö Z L Ö N Y E.

Iskolai turistaság.

A magyar turista egyletek rendes munkálkodásáról a nagy közönség alig vesz tudomást, mert különös dolog, hogy a szép sport vezetői minden sport embereit felülmulják szerénységben és önzetlen, lelkes munkásságban. Míg a gyermekek sportegyleteiről, hol a tagok száma alig emelkedik 20–30-ra, a lapokban hasábos tudósításokat olvasunk, addig az ezer tagu turista egyletek csak annyiban veszik igénybe a napilapokat, mennyiben ezt a tagok tájékoztatása igényli. A turisták maguk nagyon jól tudják, hogy hosszú évek során ugyanazon vezetőik értük és a turistaságért mit tettek, de ismerve szerénységüket, még ünneplésüktől is tartózkodnak. Mi is így teszünk, csak általánosságban jegyezzük meg, hogy a tanulói turistaságért ez egyletek vezetői többet tettek eddig, mint az iskolafenntartó hatóságok és a tanügyi emberek együttvéve.

Nagyon jól tudják e lapok olvasói, hogy éppen a tanárok köréből hallatszott pár évvel ezelőtt a panasz, hogy tanulóink „eltornászósodnak,” hogy a tanulásban a sportolás miatt maradnak hátra. De e lapok olvasói azt is tudják, hogy e panaszról csak annyi az igaz, hogy mi nagy hűhóval vajmi keveset csináltunk, mert féluton megállottunk és éppen mi-

kor a tanulói turistaság érdekében kellett volna valamit tennünk, akkor már a hűhót is abba hagytuk.

Pedig valamit kellene tennünk, legalább annyit, hogy az iskolák jöjjenek a turista egyletek segítségére. Ez egyletek pályadíjakat tüznek ki a fiuknak, menedékhelyeiket, szállásukat csaknem ingyen bocsátják rendelkezésükre, kirándulásaikra utasításokat, tanácsokat, ajánlatokat adnak.

Mit tesz ezzel szemben a tanulókért az iskola? Csaknem semmit, mert pár kollégium kivételével még a szállásra alkalmas helyiségekbe sem ereszi be őket.

A most lefolyt nyári turistaságokról több tanulótól hallottunk olyan panaszt, hogy az iskolákból úgy küldték el őket, hogy a magas ministerium megtiltotta a tanulók kóborlását. Itt bizonynyal arra a ministeriumi rendeletre történt hivatkozás, mely az iskolai kirándulásoktól az országot bekolduló tanulókat akarja nagyon helyesen eltiltani, Hanem ettől nagyon messze van az, ha egy csoport pesti diák a több száz ággal felszerelt internátusban kér egy éjjelre szállást.

Hiszen éppen a ministeri rendelet értelmében a kolduló diákot úgy kellene lehetetlenné tenni, hogy koldulás nélkül is bejárhatnák hazánk szép vidékeit.

Nos és itt nem tehet senki sem többet, mint a tanárság.

Ugyde ezzel a turistasággal csak nem leszünk úgy, mint az iskolai testgyakorlatokkal általában, hogy azt mondjuk rá: ott van a „tornamester,“ törődjék ő a dologgal. Szegény tornamester! Ha ügyéért lelkesedik; szól, tesz, azt mondjuk, hogy ne fontoskodjék, ha a lehetetlent nem végzi el, úgy korholjuk. Mert a turista-szállások, a tanulói ellátások ügye felülmulja a tornatanár hatalmi körét, sőt felülmulja bármely tanárét is, mert itt csak az egész tanárság együttes munkája alkothat valamit

Azt is tudjuk, hogy a mi tanárságunktól is csak úgy várható bármilyen együttes, hatalmasabb munkálkodás, ha az indítás felülről jó. Jöhetne a kezdő munkálkodás társadalmunk legfelsőbb rétegeiből; a püspökök, mágnások, milliomosok köréből. Nem mondom, hogy ez lehetetlen volna, sőt csak egy kiváló férfi akadna körükből és a siker biztosítva lenne; ugyde az is megtörténhetik, hogy erre félszázadig is hiába várhatunk. Maga a középosztály nagyobb arányu anyagi áldozatra szoruló munkásságra még most is gyenge.

Az egyes iskolafenntartó hatóságok együttes munkáját is hiába várjuk, mert itt már a meglevő tanulói szállások mutatják, hogy utánzókra nem találunk.

Igy hát megint csak ott vagyunk, hol csaknem minden tanügyi dolognál, hogy csak az államtól várjuk az ügyek megindítását. A mi közönségünk általában megszokta, hogy az iskola az állam és a papok dolga legyen. A magánosok által fenntartott iskola sem a közönségé, hanem üzletembereké. Hogy mi, a nagyközönség iskolát csináljunk, iskolaügyet elintézzünk, arra társadalmunk még éretlen

Várjuk tehát, hogy minden szépért, jóért lelkesedő miniszterünk fogja a tanulói szállások és ellátások ügyét kezeibe venni. Ekkor a dolog menni fog és a szegény gyerekek nem fognak az internátusok száz meg száz üres ágya mellett künn az országuton aludni.

A testgyakorlás a leányiskolákban *)

Hogy mily csekély fontosságot tulajdonítanak nálunk még mindig a nőnevelésnek, legjobban mutatja azon körülmény, hogy a most lefolyt középiskolai tornatanítási értekezleten a női torna szóba sem került. Igaz, hogy az egész értekezlet az athléták és a tornászok viaskodásával telt el s így valami gyakorlati eredménye aligha lesz.

Pedig ha van torna, amely a testi fejlődés szempontjából felette fontos, úgy az a női testgyakorlás.

Vegyük csak egy kissé szemügyre a dolgokat. A fiuk magában az iskolában sok izmosító, erőfejlesztő mozgást végeznek tisztán a szünetek alatt, amikor az udvaron fogócskát játszanak, birkóznak, lökdösődnek, labdáznak. A leány mindettől elesik, legfeljebb illedelmesen sétál, ritka kivétel, ha egy kissé szaladgál, akkor is csak az apraja. A délutánokon ha szép idő van, a fiuk kimennek a szabadba, hol folyik a pompás játék vagy nagyobb városokban nagy sétákat tesznek, mozognak. A leány ezalatt otthon ül s legfeljebb estefelé mehet ki a levegőre, ha akad, aki kísérje, mert egyedül nem illik járnia. A legtöbbször azonban kísérő hiányában otthon kell maradnia, szóval egész nap ül.

Már most vegyük általánosságban magukat a tornaórákat. A fiu teljesen egészséges, minden mozgást kár nélkül végezhet, minden szeren tornázhat, a leghajmeresztőbb gyakorlatokat végezheti, míg a leánynál nagyon is meg kell válogatnunk különösen a szereket, mert bizonyos mozdulatok könnyen hátrányára válhatnak testi fejlődésének, de egyébként is gyöngébb szervezettü lévén, nagyon vigyázni kell arra, hogy mit bír meg. A leány tehát itt is nagyon korlátozva van.

Már pedig az erőteljes női nemzedék nevelése van olyan fontos, mint az erőteljes férfi nemzedéké. Nagyon elkelt volna tehát, ha az értekezlet figyelme, — tekintve, hogy a fiuk ugyis mindenütt előnyben vannak, — erre is kiterjed, de ez csodálatos módon senkinek sem jutott eszébe. Igaz, hogy a felsőbb leányiskolák részéről egyáltalán nem is hívtak meg hozzáértőt. Szóljunk tehát egy kissé részletesebben a kérdéshez s tartsuk azt napirenden.

Ujabbán Németországban a leányiskolákban több helyen kísérleteznek a svéd tornával, amiről a fentemlített értekezleten is sok szó esett s amint az eddigiekből következtethetni, ez felel majd meg legjobban a női szervezetnek, nagyon helyén volna tehát, hogy mi is tanulmányozzuk ezen gyakorlatokat, mert csak úgy mondhatunk róluk véleményyt.

*) A N. Nőnevelésből.

Ma a legelterjedtebb tornázási gyakorlatok közé tartoznak a leányiskolákban a füzérgyakorlatok (Reigen), amelyek megvesztegetően szépen, esztetikusak, azonban nagyon sok időt rabolnak el s az aránylagos hasznuk legalább is kérdéses. Pedig nagyon kedvesek s különösen a laikust valósággal elkápráztatják a pontosan betanított táncmozdulatok. Ujabban éppen időrabló voltak miatt kezdenek tért veszíteni, sőt néhol teljesen elhagyjuk. Emellett igen fontosak a szabadban üzött szabadgyakorlatok, játékok. Végül hagytam a szertornázást. A német eredetű eksklusiv szertorna, amellyel bennünket gyermekkorunkban kintak, bizonyára befejezte már pályafutását, pártfogóinak erőlködése daczára is. Azonban nekünk véleményem szerint nem szabad bizonyos irányzat kizárólagos szolgálatába szegődnünk. A szereket nem zárhatjuk ki teljesen a tornázásból, csak hogy leányoknál különösen meg kell válogatnunk, hogy milyeneket használjunk. Legfontosabb szerünk a vízszintesre vagy ferdére állított létra, melyen sok testedző s különösen a rugalmasságot fejlesztő gyakorlatot végeztethetünk, amelyek közismertek. A legkedvesebb tornaszer azonban a körhinta, majdnem az összes izmukat igénybe vevén, emellett a könnyed, lebegésszerű mozdulatoknak adván teret, különösen ajánlható iskoláinkban.

Volna még a gyűrű, amely szintén felhasználható egy-két gyakorlatra, — nem annyira természetes mint a fiuknál — s ezen gyakorlatok is óvatosan választandók meg.

Egyáltalán igen ajánlatos a szertornázásnál az iskolaorvos véleményének meghallgatása. Nagy óvatosságra van szükség az ugrásnál is, melyet nem szereken, hanem természetes szabadgyakorlat módjára végeztessünk.

A fő a játék, a mozgás, a friss levegő, s ezért mihelyt lehet, menjünk a szabadba. Minden leányiskolának van nagyobb udvara, — ahol nincs, ott meg kell csinálni — s ha az időjárás engedi, vonuljanak ki oda. Ami pedig leányainknak szabad levegőre jutását illeti, használjuk fel szép idő esetén az esetleg helyettesített órákat — gyakran akad ilyen, — nagyobb s tákra, vagy néha-néha a tornaórát is. Továbbá lépjünk érintkezésbe a szülőkkel s figyelmeztessük őket, hogy lányukat vigyék minél többet szabad levegőre, mert különben testileg elsatnyulnak. Erre természetesen azt fogják mondani, hogy sokszor nem tehetik, mivel gyermekeiknek sok a tanulni és irni valójuk. Hát bizony az nagy baj, hogy sokan nem tudnak leszokni a házi lecke és a házi írásbeli feladásáról. Hiába hangoztatjuk, hogy különösen leány-nál a tanulás az iskolában végzendő, mert rá otthon igen helyesen a háztartásban való segédkezés is vár. Tessék olyan módszert alkalmazni, hogy a tanuló ne irtózzék az otthontól, amely rá nézve a magolás és írásbeliek kínos gyártásának tanyájává válik. De hát csak lassan haladjunk ezen a téren.

Itt volnának aztán a helybeli kirándulások, a melyek igen élvezetesek, kedvesek, csak hogy sok helyen nincs hová kirándulni. A hol lehet okvetlenül igénybe kell venni a test nevelésének ezen módját is.

Marad végül az utazás. Ez bizony nehéz dolog leányokkal s csak kivételesen valósítható meg. Pedig igen fontos a testi és lelki fejlődés szempontjából. Szóval használjuk fel minden módot és időt a testi nevelésre, amelyet eddig meglehetősen elhanyagoltunk. S még egyszer ajánlom a svéd torna alkalmazását is, hogy ezáltal is többoldaluvá tegyük eljárásunkat, mert mint már említettem is, semmiesetre sem szabad ekszluveknak lennünk.

Csak futólag s nagyjában vettem papírra azokat a szempontokat, amelyek a leányok tornatörténeténél figyelembe veendőek s igen örülnék, ha mások hozzászólnának ezen fontos kérdéshez, hogy ezáltal a vélemények egymást kiegészítvén, vagy helyreigazítván, idővel részletes programot dolgozhassunk ki a leányiskolák számára.

Olvok Mihály.

Az Aradi Tornaegyesület működéséről.

Midőn az 1907-ik évről szóló jelentésünket a Tisztelt Közgyűlés elé terjesztjük, első sorban föl kell említenünk, hogy már csak egy év választ el bennünket ama nagy jelentőségű és nagy horderejű eseménytől, mely az „Aradi Tornaegyesület“ harminczéves fennállásában emelkedik ki.

Egyesületünk 1879. február hó 3-án alakult meg s így 1909. február 3-án megülhetjük az „Aradi Tornaegyesület“ harminczéves örömnepélyét. Hogy ez méltó keretben történhessék meg, egyesületünk 30 éves jubeliumát 1909. február hó 3-án nagyobb szabásu ünnepélyekkel megüli; ugyanezen év pünkösdjén pedig kerületi torna- és atletikai ünnepélyt rendez, A részletes műsor kidolgozásával titkár-művezetőnket biztuk meg, ki azt főbb vonásaiban a közgyűlés elé terjeszti.

Miután azonban az ünnepély rendezése anyagi kiadásokkal is jár, már most kérjük a Tisztelt Közgyűlést, hogy erre a célra 1000 koronát előirányozni méltóztassék. Egyben kérjük a Tisztelt Közgyűlést, miszerint e gyűlésből kifolyólag határozatilag kimondani sziveskedjék, hogy az „Aradi Tornaegyesület“ 1909 ben 30 éves fennállásának örömnepélyét megüli s annak keretében kerületi torna- és atletikai ünnepélyt rendez, természetesen a „Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetsége“ jóváhagyása és támogatása mellett.

Mini érdemes elnökünk mult évi elnöki megnyitó beszédéből méltóztadnak tudni, a „Magyar Athletikai Szövetség“ hatáskörét tullepve, kemény harcra keveredett a „Magyarországi Tornaegyletek Szövetségével“, mely abból győzedelmesen került ki s most már mint a „Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetsége“ hatalmas táborkarával a magyar torna- és sportegyesületek zömével nem az egyéni hiúságok érvényesüléséért, hanem ideálokért, a magyar faj s testi és lelki képességeinek összhangzatos fejlesztése érdekében az „Épség, Erő, Egyetértés“ jelszava alatt testvéries összetartással küzd. Hisszük és valljuk, hogy e magasztos küzdelem az igazságos ügy teljes diadalával fog végzödni s a MOTESz kezében fog Magyarország torna-, athlétikai és egyéb sportja összpontosulni s az „egy akol, egy pásztor“ elve fog érvényesülni.

Miután alapszabályaink értelmében a MOTESz támogatása mellett a hazai tornázás ügyének fejlesztése és támogatása is hatáskörünkbe tartozik, rövid szemlét kell tartanunk az elmult évben a hazai testnevelés ügyének főbb eseményei felett. A MOTESz és annak keretében működő egyesületek az elmult évben fényes tanujelét adták fejlődésüknek és életképességüknek, melyök a jól sikerült tornaünnepélyek, disztornázások, atletikai és háziversenyek sikeres lefolyásában nyilvánultak meg.

De nemesak idehaza szűkebb keretekben, hanem a külföld hatalmasan fejlett tornaügyének mezején is megmutatták derék magyar tornászaink, hogy a testgyakorlás terén nem vagyunk az utolsók. Az olasz tornaszövetség 1907. május 8—12-ig Velenczében megtartott VII-ik nemzetközi tornaversenyén a „Budapesti (Budai) Tornaegylet“, a „Budapesti Torna Club“, a „Budapesti Posta- és Távirda Tisztviselők Sportegyesülete“ és az „Ó-Budai Tornaegylet“ 18 tagból álló mintacsapata fényes győzelmet aratott, amennyiben az olaszokat kivéve az összes idegen nemzetek csapatait megelőzte s 300 csapat közül az olaszok után a hatodik helyre jutott.

Szövetségünk jól felfogott érdekében a prágai nemzetközi tornaünnepélyre is küldött ki egy hat tagból álló csapatot, mely habár győzelmet nem is aratott, de helyét derekasan megállotta s az egybegyült idegen tornászok rokonszenvét a legnagyobb mértékben megnyerte.

Az 1907. évi május hó 19. és 20-án a pünkösdi ünnepek alatt Pécsen megtartott VIII-ik szövetségi kerületi tornaünnepélyen 22 egyesület több mint 600 taggal vett részt. A pécsi tornaünnepély minden tekintetben fényesen sikerült. Ha még megemlékezünk a MOTESz által 1907. szeptember 29-én Budapesten rendezett s fényesen sikerült nagyszabásu bajnoki mérkőzésről, továbbá az 1907. december hó 22-én Budapesten rendezett s szintén jól sikerült tornászakadémiáról, akkor rövid visszapillantást vettünk a Szövetség elismerésre méltó tevékenységére.

De meg kell még emlékeznünk a Szövetségnek 1907. január 5-én és szeptember 14-én megtartott rendkívüli közgyűléseiről is, melyeken egyesületünk az alapszabályok értelmében 7 taggal volt képviselve. Az első közgyűlésen dr. Berzeviczy Albert, a Szövetség volt elnökének arczképét leplezték le, melyet megelőzött dr. Czölder János szövetségi alelnök gyönyörű beszéde, mely után a Szövetség új alapszabályai állapították meg.

Ezen közgyűlést megelőző közgyűlésen vita meg a tornaszövetség azon elvi jelentőségü harcát, mely a tornaszövetség és az atletikai szövetség között tört s mely a tornaszövetség fényes győzelmével végződött. E közgyűlésen 107 tag volt jelen s este 7 órától hajnali 4 óráig tartott. Ez alkalommal változtatta meg a tornaszövetség czímét „Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetsége“ czimre, módosította alapszabályait s kidolgozta új versenyszabályait, mely az atletika intenzivebb művelését és az e körből való rendezést is szabályozta. Az „Aradi Tornaegylet“ képviselői ez alkalommal mindenben a Tornaszövetség győzelmét segítették elő.

A második rendkívüli közgyűlés tárgya a Szövetség elnökének, gróf Teleky Sándornak lemondása és új elnök választása volt. A legmélyebb sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés gróf Teleky Sándor távozását s csak akkor nyugodott meg, midőn dr. Nagy Emil országgyűlési képviselőt üdvözölhette az elnöki székben, kinek rokonszenves egyénisége, a magyar faj iránt érzett törhetetlen hűsége, a magyar testnevelés ügye iránt táplált lelkesedése biztosítékot nyujtanak arra nézve, hogy a MOTESz zászlója az ő kezében diadalra vezeti a szövetség ügyét s ezzel együtt a hazai tornázás és testnevelés ügyét.

És most áttérve saját egyesületi életünk ismeretetésére, lehetetlen, hogy első sorban meg ne emlékezzünk ama dicsőségről, mely az elmult év folyamán az Aradi Tornaegyletet érte. A Budapesti (Budai) Tornaegylet 1907. évi május hó 9-én rendezte a Toldi-vándordíjért VIII-ik klasszikus versenyét, melyen az értékes vándordíjat, Toldi remek szobrát az Aradi Tornaegylet nyerte el. A Budapesti (Budai) Tornaegylet folyó évi évkönyvében így emlékezik meg az érdekes versenyről:

A verseny anyaga a f. évi mérkőzésben szabadgyakorlatok voltak kézi szer nélkül. A nevezési határidőben négy egyesület és pedig az Aradi Tornaegylet, az Ó-Budai Tornaegylet, a Budapesti Posta és Távirda Tisztviselők Sport Egyesülete és a mi egyesületünk nevezett be egy-egy csapatot és áldozó csütörtökön május hó 9-én, a versenypályánkon megjelent nagy és előkelő közönség jelenlétében folyt le immár nyolczadszor a remek szép Toldi vándordíjért a klasszikus küzdelem. Kiváló jelentőséget adott e versenynek az, hogy vidéki csapat is részt vett, de ennél jelentősebb volt az, hogy a Postások Sportegy-

lete egy hölgy mintacsapatot, az Ó-Budaiak pedig egy vegyes csapatot jelentettek be. Ez volt hazánkban a legelső eset, hogy hölgyek részt vettek nyilvános tornaversenyben. A nevezett két egyesület tehát nagy jelentőségű uttörő munkát vállalt magára és mondhatjuk e feladat nem volt hálátlan, mer e két csapat oly szépen és mintaszerűen dolgozott, hogy munkájuk a legnagyobb elismerést és tetszést aratta. Nem mulaszthatjuk el, hogy köszönetünket ki ne fejezzük a két nevezett egyesület vezetőségének, hogy fáradságot nem kimélve s előítéletekkel szembe szállva a hölgytornázást a nyilvánosság elé vitték és ezzel igazolták a hölgytornázás komoly voltát, testet-lelket edző feladatát.

Ilyen erő s ellenfelekkel szemben természetesen nehéz volt a két másik egyesület feladata. Annál nagyobb elismeréssel kell adóznunk az Aradi Tornaegyesület derék mintacsapatának s különösen művezetőjének Nagy Sándornak, hogy sikerült nekik úgy a gyakorlat anyag tartalmasságával, mint ennek pontos és igazán magyaros hévvel történt bemutatásával az elsőség pálmáját kiküzdeni. Nagy jelentőségű e győzelem azért, mert igazolja a vidéki egyesületek működésének eredményességét, de főképp azért, mert annak, hogy a Toldi-szobor most első ízben vidékre került, symbolumát látjuk annak, hogy az eszme, mely a vándordíj alapításában kifejezésre jutott, hódító körutjára indul az országban s nemesítő példát fog nyújtani a többi tornaegyesületnek is a küzdelemben való részvételre. Éppen e jelentőségre való tekintettel választmányunk azt is elhatározta, hogy a Toldi-vándordíjat Aradra küldöttségileg szállítja le és fogja átadni.

Az Aradi Tornaegyesület felfogván ez esemény jelentőségét, a Toldi szobor átvételét ünnepség keretébe helyezte. Szeptember hó 22-én Kádár Gusztáv tagtársunk adta át egyesületünk nevében — mely ugyanaznap tartotta országos atletikai versenyét, — a Toldi szobrot ama kivánságunk kifejezése mellett, hogy ez a szobor az érte való nemes versengésben egyesülettől-egyesületre vándoroljon s hirdesse a testedzés ügyének fontosságát és zászlaja alá tömörítse országunk egész lakosságát. Az aradiak győztes mintacsapata ez alkalommal saját otthonukban nagy számú érdeklődő közönség jelenlétében mutatta be azokat a gyakorlatokat, amelyekkel a győzelmet kiküzdte. Nem szabad azonban megfeledkeznünk saját egyesületünk mintacsapatáról sem, melyet művezetőnk elfoglaltsága miatt személyesen nem vezethetett, de az általa összeállított gyakorlatanyagot Bodocsi Béla tagtársunk áldozatkészen tanította be s a versenynél is ő vezette a csapatot. Legnagyobb dicséret hangján szólhatunk csak a csapat munkájáról s hogy nem ő vitte el a győzelmi pálmát, vigasztalja az a tudat, hogy méltó ellenfél volt a győztes. Köszönetünket kell kifejeznünk

úgy a csapat mint minden egyes tagjának fáradságos munkájukért, mint művezetőnknek a gyakorlat-anyag összeállításáért, de különösen Bodocsi Béla tagtársunknak, ki nehéz feladatát a legszebben s mindnyájunk őszinte elismerésére méltóan végezte.

Iskolák. Főiskolák.

A brassói áll. reáliskola értesítője a következőkép ismerteti a múlt év torna eseményeit.

A tornaünnepélyt, melyet rendes körülmények között június hó 8-án, Ő Felsege koronázásának évfordulóján szoktuk megtartani, a pünkösdi ünnepekre való tekintettel június hó 11-ére kellett elhalasztani. Az ünnepély e napnak délutánján öt órakor iskoláink udvarán, díszes és nagy közönség jelenlétében az alábbi műsorral tartatott meg, Preiszner Péter tornatanár vezetése mellett:

1. Felvonulás, azután Erkel Ferencz: „Hymnus.“
2. Szabad gyakorlat.
3. Staféta futás (I o. a II. osztály ellen.) Gaal F.: Népdalegyveleg.
4. Csatajáték (III. oszt. a IV. osztály ellen.)
5. Verseny: egy gyakorlat a nyujtón, magas ugrás ruddal (IV—VIII. o.) Huber K.: Nemzeti zászló.
7. Társas gyakorlatok párokban (V—VII. oszt.) Szent Gály Gy: Rákóczi induló.
8. Versenydíjak kiosztása.

Az igazgató elnöklete mellett összeállított versenybírószágban Knörr Ferencz kir. ügyész, Császár Béla kir. törv. bíró, dr. Hantz Mihály iskolaorvos és Ujsághy József kath. főgimnáziumi tanár urak voltak szívesek a versenybírói tisztet elvállalni.

Az első díjul kitűzött arany Szent László érmet Jánó Albert V. oszt. tanulónak, a nagy ezüst Szent László érmet Handras Achilles VIII. oszt. végzett tanulónak, végül a közép nagyságu Szent László érmet Gyurka János VI. od oszt. tanulónak ítélte oda a versenybírószág. A versenybírószág 5 koronás díjat Gyenge János VIII. ad osztályt végzett tanuló nyerte el, elismerésül a nyujtón bemutatott szép gyakorlataért.

A III—IV. osztály versenyén, Quittner Tivadar IV. ed és Dávid Lajos III. ad osztályu tanulók egyenkint egy-egy kis ezüst Szent László érmet kaptak jutalmul, Samu Dávid IV. ed és Székes Oszkár III. ad oszt. tanulók pedig dicséretben részesültek.

Szafka Manó a vall.- és közoktatási miniszter ur rendeletével kiküldött tornafelügyelő ur május hó 9 én látogatta meg intézetünket. A látogatást befejező értekezleten elismerő szavakkal emlékezett meg tornatanításunk menetéről és rendszeréről, külön kiemelve azt, hogy a svéd tornaszat elemeinek a gyakorlati anyag körébe való bevonását, amint azt intézetünknel tapasztalta, örömmel üdvözli.

A ciszterci rend bajai főgimnáziumában a vívást Vágó Rezső tornatanár tanította s mint az értesítő jelenti szép eredménnyel. Az ifjúság lelkes buzgósággal gyakorolta a vívást a folyó iskolai évben is. Nem tévesztettük szemünk elől egy pillanatra sem a tanítás tulajdonképeni nemes célját, hogy a vívást mint a testi erő, ügyesség, férfias bátorság és szellem fejlesztőjét az ifjúsággal megkedveltessük. Megmaradtunk a tanítás tervezetében kitűzött ideális cél mellett, hogy tudjuk forgatni a magyarok dicsőséges fegyverét, a kardot.

A magyar iskolai rendszer szerint való vívási módot gyakoroltuk heti 2 órában. Ebben a szellemben és rendszerben haladtunk kezdettől fogva. A vívásra jelentkezett kezdő tanulók csoportjánál a nélkülözhetetlen előfogalmak és a vívőeszközök ismertetése után az arc- és vívóállás, továbbá a testmozgások s különféle lábgyakorlatok szolgálták a tanítás anyagául. Az előgyakorlatok után a kardmozdulatok többféle nemét tanulták a növendékek. A gyakorlottabbak a testvágásokat, a gyors visszavágásokat és védekeket sajátították el. A haladók az egysz. rü védekezésen kívül pengetámadásokat, kötéseket és cselezéseket végeztek szabadabb testmozgásokkal összekötve.

A vívás tanításaért egy-egy tanuló 12 koronát fizetett.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club kedden délután 3 órakor rendezte ezidei első háziversenyét lágymányosi sporttelepén. Népes mezőnyök indultak úgy a scratch, mint a handicap-számokban, mely utóbbiakban az előnyosztást Holitsch Rezső atletikai szakosztályi előadó végezte.

A részletes eredmény a következő:

1. 100 méteres síkfutás handicap. 3 előfutam után a döntőben: 1. Olasz Andor (5 m. e.) 11'6 mp. 2. Szattler István (9 m. e.) 3. Rácz Vilmos (scratch.) 17 induló.

2. Súlydobás handicap. 1. Poor Iván (3.80 m. e. 11.44 m. 2. Halász Zsigmond (3.50 m. e.) 11'33. m. 3. Szattler István (1.80 m. e.) 12 induló.

3. Magasugrás. 1. Serly Béla 1.48 m. 2. Jakoby Antal 1.48 m. 3. Poór Iván 1.48 m. 10 induló.

4. Svéd gerelyvetés. 1. Jakoby Antal 37.95 m. 2. Olasz Andor 37.80 m. 3. Poór Iván 34.50 m. 7 induló.

V. 1500 m. síkfutás handicap. 1. Goldfahn Mihály (15 m. e.) 4 perc 53.4 mp. 2. Berger József (30 m. e.) 3. Kováts Béla (70 m. e.) 8 induló.

Ifjúsági versenyek:

1. 60 méteres síkfutás. 1. Lupp György 7.4 mp. 2. Tarján Gida. 3. Perin Béla. 6 induló.

2. Súlydobás. 1. Lipp György 7.96 m. 2. Perin János 7.70 m. 5 induló.

A rendezés munkáját a klub atletikai szakosztályának agilis vezetője, dr. Speidl Zoltán végezte.

Labdarugás.

Budapesti Torna Club — Ferencvárosi Torna Club 4 : 2. Féldő 1 : 2.

A millenárius pálya immár mérkő. ésről mérkőzésre szűknek bizonyuló tribünjein szorongó körülbelül 5000 főnyi közönség nagy érdeklődéssel várta fenti két csapat mérkőzését, mely hivatva volt egyfelől a FTC-nak mult vasárnap a Föv. TC-től szenvedett vereségének reális voltára fényt deríteni, másfelől pedig bizonyoságot tenni a BT Clubnak nagyfokú javulásáról keringő hírek valóságáról.

A mérkőzés lefolyása beigazolta, hogy a BTC néhány új erő beállításával és észszerű traininggel nagyot javult tavasz óta; a FTC csapata pedig részint még nincs teljes formájában, azonkívül az egész csapat, úgy a támadás, mint a védelem elhibázott taktikával dolgozik. Fenti eredmény nem felel ugyan meg a csapatok valódi játékereje közti viszonyoknak és a mérkőzés lefolyása nyilvánvalóvá tette, hogy a FTC ot ezuttal balszerencse üldözte, de BTC győzelme teljesen megérdemelt és a FTC hibás játéktaktikáját alapul elfogadva, reális is volt.

A BTC vasárnapi játékán ismét látható volt az a nagyfokú lelkesedés, mely mindig főereje volt. Ezuttal azonban elismerést érdemel játékukban az összjátékra való törekvés, mindinkább kezdi BTC régi, elavult stílusát átalakítani. Kiváló ereje a csapatnak a gyorsaság, mely most mivel sem állt a FTC csapatának híres gyorsasága mögött. Legerősebb része a csapatnak a védelem, élén Biharival a kapuban, ki a négy csapat kapusai között feltétlenül a legbravurosabban védte kapuját. A fedezetsor is jó klasszist képvisel és önfeláldozó, rendkívül agiliss játékaival a támadásoknak is főereje. Ficzer és Simon a régi jó játékosok. A csatársornak csak jobboldala jó, az összes veszélyes támadásokat ez az oldal vezette. Egyénileg kitűntek Késmárky és Dobó.

A FTC tavaszi, félelmetes játékerejéből sokat veszített. A Wiener Sport Clubnak most teljesen formán kívül levő csapatával szemben elért fölényes győzelme ezt ugyan egyideig leplezte, de a mostani második veresége után nyilvánvalóvá lett. Még leginkább a csatársor tartotta meg formáját, melynek gyors támadása, ötletes kombinációi még mindig magas nivót adnak a FUC játékának, de azért itt is észlelhető bizonyos hanyatlás, meg-megállnak és této-váznak a labdával, terveik kivitelében sokszor határozatlanok. goalra való lövéseik is ritkábbak és rosszul irányítottak. Egyedül Korody nem változott, ő most is a legjobb ember a csapatban. A fedezetsor megközeleltől sem érte el a tavaszi formáját, a támadást nem támogatja oly preczizen, a védelmet pedig teljesen elhanyagolja. A védelem pedig teljesen csődöt mondott. Tartalék kapusa abszolút gyenge játékos, Rum-

bold teljesen formáján alul játszott, Kucsera nagyon rosszul helyezkedik. A fő taktikai hiba pedig, melynek a FTC a vereséget elsősorban tulajdoníthatja, hogy a háttvédek, főleg Rumbold, tulságosan elől tanúasztanak, valósággal fedezetet játszanak és az ellenfél megszökő csatárait elfogni nem tudják. Ez helyes volt akkor, midőn a FTC oly fölényvel játszott né mely csapat ellen, hogy a játék egyoldaluan annak annak térfelében folyt le, de most a FTC-nak fel kell szabaditania magát ezen reminiscenciák hatása alól és a megváltozott körülményekhez alkalmazkodnia. A védelem ezen hibáját még tetézi a csatársor, mely nem igen siet a védelem segítségére.

A játék elején mindjárt a FTC támad, de eredménytelenül. A BTC inkább lerohanásokkal jut el az ellentél kapujához és támadásai mindig veszélyesek. A 15. perczben Késmárky egy kapu előtti kavardásban goalt lő. Ezután a FTC nagy fölénybe kerül és erős és állandó ostrom alá veszi a BTC kapuját, de a kitünően dolgozó háttvédek nem engedik őket alkalmas lövéshez jutni és így támadásuk hosszú ideig eredménytelen marad és csak a 30. perczben tudnak kiegyenlíteni. Félidő vége előtt FTC. még egy goalt ér el Weisz gyengén lőtt labdájával. Félidő 1 : 2.

A második félidő is a FTC támadásával kezdődik, de a BTC csakhamar átveszi azt és egy szabadrugásból kifolyólag kiegyenlít (6. p.) Erős iramu játék kezdődik most a vezető goalért, melyben a FTC a többet támadó fél, de minden igyekezete megtörik a háttvédek és a kitünően játszó kapus játékán. Ellenben a BTC a FTC már említett hibás taktikájából kifolyólag sokszor intéz veszélyes támadásokat és a 13. és 27. perczben Késmárky révén goalt lő. Bíró volt Puskás (Typ.)

Torna, atletika, vivás.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club nemzetközi atletikai viadala. A BEAC f. hó 27-én delután lágy-mányosi pályáján nemzetközi atletikai viadalt rendezett szép számú közönség jelenlétében. A versenynek csak czime volt nemzetközi, amennyiben külföldi athleta e viadalon nem vett részt, ettől eltekintve a verseny igen magas nivóju volt. Az elért eredmények kitünőek, áll ez elsősorban Bodor Ödön eredményeire ki tudását újra csillogtatta. A fél angol mértföldes síkfutásban csak egyötöd másodperczel maradt el a magyar rekordtól, daczára annak, hogy a pálya 4 méterrel hosszabb volt, rendes pályafelmérésnél alaposan megjavította volna Nagy Rekordját. Erős fél-angol után játszi könnyedséggel, kitünő idő alatt győzött az egy angol mértföldes síkfutásban, bebizonyítva, hogy hozzá fogható futónk ma nincs. Mudin Imre újólag megjavított a kiváló eredménnyel 98 centimé-

teres dobással. Óriási fölényvel s biztosan nyerte a MTK jeles csapata az 1 angol mértföldes csapatversenyt s bajosan hisszük, hogy e csapat ma legyőzőre talál. Antal Pál kitünő eredménnyel nyerte a diszkoszdobást, ugyszintén Rác, a szegediek neves athlétája a svéd gerelyvetést. Holits távolugrási eredménye nem olyan, mint tőle elvártuk, igaz ugyan, hogy egyszer sem sikerült neki a nagy sötétségben az elugrási léczet elfognia. Gyönyörű verseny volt az egyetemiak staféta mérkőzése, melyet elkeseredett küzdelem után a Müegyetem stafétája nyert. A csapat győzelmét első sorban Gräber futásainak köszönhetette, ki remek finish után verte az olympiai Wiesnert. Szó nélkül nem hagyható, hogy a 100 yardos junior versenyt a rendező e yesület tiszteletdíjjal díjazta, mivel díjazanak akkor egy klasszikus szeniorszámot? A rendezés igen jó volt, ami elsősorban dr. Speidl Zoltán érdeme. A versenyt előbb kellett volna kezdeni, mert a vége teljes sötétben folyt le, ami a távolugrás eredményét teljesen befolyásolta.

Részletes eredmény a következő :

100 yardos junior síkfutás.

Három előfutam után a döntőben :

1. Jankovich István (MAC)
2. Antal Pál (MTK)
3. Fischer Marci (Typ)

Két yarddal nyerve, gyenge idő mellett. Feltűnést keltett Antal, a kitünő diszkoszdobónak jó futása.

Súlydobás.

1. Mudin Imre (MAC) 1298 cm. (orsz. rekord)
2. Rác László (SzAC)
3. Antal Pál (MTK)

200 yardos síkfutás és gerelyvetés, összetett verseny.

1. Wiesner Frigyes (BEAC)
2. Rác Vilmos (BEAC)
3. Opré Tivadar (BTC)
4. Szende Andor (MAFC)

Gerelyvetés.

1. Rác Sándor (SzAC)
2. Szende Andor (MAFC)²
3. Hutzinger Sáneor (BTC)
4. Wiesner Frigyes (BEAC)

Fél ang. mértf. síkfutás.

1. Bodor Ödön (Póstás)
2. Ertl József (Köb. TE)
3. Csurgay István (MAC)

Magasugrás.

1. Domonkos György (MAFC)
2. Zöld József (DTE)
3. Holits Ödön (MTK)

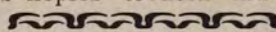
A Magyar Nép Művészete

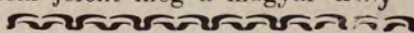
szakértők és művészek
közreműködésével írta

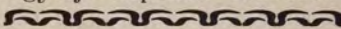
MALONYAY DEZSŐ.

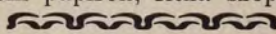

ÖT KÖTETBEN, TÖBB SZÁZ
POMPÁS SZINNYOMATÚ
TÁBLÁVAL ÉS MŰMELLÉK
LETTEL; EZREKET MEGHA-
LADÓ A SZÖVEG KÖZE
ccc NYOMOTT KÉPPEL. ccc

KIADJA:
A
FRANKLIN-TÁRSULAT
BUDAPESTEN.

A most megjelenő első kötet a kalotaszegi vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építészetét + pásztor- és iparoskészségeit, házi ipari művészetét (szövés, fonás, varrás, himzés, a ag-, fa-, csont-, bőr-, fémművesség, szobrászat stb.), templomait, temetője művészetét s népies eredetű műemlékeit ismerteti.

Az ezrekre menő illusztrációk a helyszínen gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek kitűnő reprodukciói. A fejléc- és zárólécetek, szövegek, műmelléletek, színes műlapok sokasága olyan változatossá teszi a munkát, hogy hozzá hasonló gazdaságú eddigelő nem jelent meg a magyar könyvpiacra.

A II. kötet az erdélyi székelység és Torozkó, a III. a duntúli magyarság, a IV. és V. pedig a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegyalja népének művészetéről fog szólni.

A munka albumszerű nagy kvartalkú kötetekben, rendkívül finom papíron, ritka szép betűkkel jelenik meg.

az öt kötetből álló fényes
(kiállítású mű ára diszes)
((kötésben 120 korona.))

Megrendelhető két koronás havi
részletfizetés ellenében is.

LAMPEL R.
könyvkereskedése.

(WODIANER E. és FIAI) részvénytársaságnál Budapest,
VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.